

Neljännesvuosittain ilmestyvä kulttuurilehti
Julkaisija: Suomi-Israel Yhdistysten Liitto ry

Jedidut

יְדִידוּת

*Julkaisija: Suomi-Israel Yhdistysten Liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
PL 247, 00531 Helsinki
www.suomi-israel.fi, liitto@suomi-israel.fi*

Vastaava toimittaja: Reino Kurki-Suonio *reino.kurki-suonio@tut.fi*
Toimituskunta: Mikael Enckell, Vesa Hirvonen, Juha-Pekka Rissanen,
Sirku Salmela, Mila Westerberg.
Ilmestyy: neljä kertaa vuodessa. Vuosikerta 15 euroa, kestitilaus 12 euroa.
Ilmoitushinnat: 1/1 s. 170 euroa, 1/2 s. 95 euroa, 1/4 s. 55 euroa, 1/8 s. 35 euroa.
Painopaikka: Painomerkki Oy, Helsinki. Taitto: Kirsi Pääskyvuori.

*Mantelipuu kukassa puiden uudenvuoden aikaan
(kuva: Wikimedia Commons).
Ks. tu bišvat -kirjoitus s. 4.*

20. vsk, nro 1/2010

Shalom!	3
Tu bišvat – puiden uusivuosi	4
Israelin menestyksen pitäisi olla malli Lähi-Idälle	5
Israel-toiminnasta on hyötyä, ei vain iloa!	6
Synnöve Schubak-Dikstein (1925-2009) muistettakoon	7
Piirtokirjoitus kertoo Israelin kuningaskunnasta	9
ORT tsaarinajan venäjällä, Osa 3	10
Pidätkö hämähäkeistä?	11
Kotia etsimässä – Museum on the Seam	12
Israelin talousihme	14
Vettä, vettä	15
Tervetuloa aurinkokuntaan "Oron" ja "Rahav"!	17
André Zweig palaa Israeliin	18
Kuulemisen arvoinen kuoro	20
Israelin valtion matkailutoimisto	22

LIITON RINTAMERKKI

Liiton rintamerkin voi tilata maksamalla liiton tilille 800017-646723 merkin hinnan 4 euroa. 50-vuotisjuhlamerkin (rajoitettu määrä) hinta on 5 euroa. Tilillepanokorttiin on merkittävä selvästi tilaajan nimi ja osoite. Rintamerkki postitetaan parin viikon kuluessa maksun saapumisesta. Merkin käyttö ei ole sidottu liittomme jäsenyyteen, vaan sitä voi käyttää muutoinkin ystävyyden ja solidaarisuuden osoituksena Israelia kohtaan.

Suomi-Israel yhdistysten liitto ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomien ystävyysyhdistysten liitto. Tätä linjaa seuraten Jedidut pyrkii lisäämään Israelin maan ja kansan tuntemusta sekä levittämään tietoa Israelin kulttuurista, historiasta ja yhteiskunnasta.

Shalom!

Jedidut ei ole ajankohtaislehti, joka pyrkisi pysymään ajan hermolla päivänpolttavissa Israeliin liittyvissä keskustelunaiheissa. Kulttuurielämä sykkii kuitenkin harvemmassa tempossa kuin Lähi-idän politiikka, eivätkä jo takanapäin olevien tapahtumien aiheet heti menetä ajankohtaisuuttaan.

Tammikuun lopulla Israelissa ja juutalaisessa maailmassa vietettiin *tu bišvat* -juhlaa, puiden uuttavuotta. Tähän jo takanapäin olevaan, mutta ainakin Safedin mystikkojen mukaan myös pääsiäistä kohti katsovaan juhlaan liittyy tämänkertainen kansikuvammekin, *tu bišvatin* aikaan kukkiva mantelipuu. Lehden ilmestyessä ovat ehkä täälläkin jo pakaset lauhtuneet ja hanget ohentuneet.

Mikä ihmeen puiden uusivuosi? Moni on sitä varmaan laillani kysellyt. Tämä aukeni *Keren Kajemetin* (KKL) Suomen osaston 31.1. järjestämässä *tu bišvat* -juhlassa, missä hiljattain 85-vuotisjuhlaan viettänyt **Louis Levinsky** sitä selvitti. Häneltä sain tähän Jedidutin numeroon rabbi **Peter Borensteinin** asiaa valaisevan kirjoituksen. Julkaisemme myös tiivistelmän kansanedustaja **Kimmo Sasin** tuossa juhlassa pitämästä puheesta, jonka aiheena oli Lähi-itä Suomen näkökulmasta.

Taaksepäin katsoessa voi ilolla todeta, että kulttuurin ja tekniikan puolella ovat yhteydet Suomen ja Israelin välillä kehittyneet ongelmitta. Israelin valtion tervehdyksessä em. juhlassa suurlähettiläs **Avi Granot** kertoi mm. Suomen ja Israelin mobiilitietotekniikan järjestöjen yhteistyöstä vuotuisessa Barcelon maailmankongressissa.

Yksittäisistä kulttuuriyhteistyötä osoittavista tapahtumista saamme tietoja vain satunnaisesti. Erityisesti tämä koskee Suomen kulttuurin esiintymistä Israelissa. Lähiaikoina Israeliin matkaaville kuitenkin tiedoksi, että helsinkiläinen taiteilija **Maria Wolfram** on saanut kutsun Tel Avivin Givataimissa pidettävään taidenäyttelysarjaan huhti-toukokuussa 2010, ja lempäläinen muusikko **Debra Gomez-Tapio** esiintyy vanhan musiikin konserttisarjassa Maalotissa ja Tel Avivissa huhtikuun lopulla. Molemmista tapahtumissa on kysymys aktiivisesta yhteistyöstä israelilaisten taiteilijoiden kanssa.

Kevään tulon luottaen

Reino Kurki-Suonio

Toiviomatkojen suorat tilauslennot Finnairin koneilla Tel Aviiviin

Syksyn 2010 lentopäivät 15.9. ke, 22.9. ke, 3.10. su, 10.10. su, 17.10. su, 24.10. su, 31.10. su, 8.11. ma ja 17.11. ke. Lentohinnat (meno-paluu) alk. 550 euroa.

Reittilennot Tel Aviiviin Keski-Euroopan kautta päivittäin läpi vuoden.

 Toiviomatkat

Israelin-matkojen asiantuntija yli 30 vuoden ajan

Annankatu 31-33 C, 00100 HELSINKI. Puhelin (09) 5657170. Faksi (09) 56571727,
helsinki@toiviomatkat.fi, www.toiviomatkat.fi

TU BIŠVAT – PUIDEN UUSIVUOSI

Peter Borenstein

Juutalaisessa kalenterissa on neljä uudenvuodenjuhlaa: nisánkuun 1. päivä keväällä, elülkuun 1. päivä loppukesällä, roš hašana syksyllä ja tu bišvat talvella.

Juutalaisessa kalenterissa on neljä eri uudenvuodenjuhlaa. Herran käskyn mukaan (2. Moos. 12:2) kevätkuukausi *nisán* luetaan vuoden ensimmäiseksi kuukaudeksi, koska juuri nisánkuussa juutalaisista tuli kansa heidän lähtiessään Egyptistä. Nisánkuun uudenvuodenpäivän mukaan laskettiin myös kuninkaitten hallituskausien pituus.

Elül on vuoden kuudes kuukausi. Eläimistä kymmenyksiä maksettaessa elülkuun 1. päivää pidettiin uudenvuodenpäivänä.

Tišri on vuoden seitsemäs kuukausi. Tišrikuun 1. päivä (*roš hašana*) on uudenvuodenpäivä, kun puhutaan Herran tuomiosta, ja sitä päivää vietetään ihmiskunnan "syntymäpäivänä". Sen vuoksi juutalaisen kalenterin vuosiluku vaihtuu *roš hašanana* eikä nisánkuussa. *Roš hašanana* mukaan lasketaan myös sapattivuodet (joka 7. vuosi, jolloin maan tulisi olla kesannolla) ja riemuvuodet (jolloin kaikki omaisuus tulisi palauttaa sen alkuperäiselle omistajalle).

Nyt vuonna 2010 tammikuun 30. päivä on *sevatkuun* 15. päivä – hepreaksi *tu bišvat*. Se on *puiden uusivuosi*, josta lähtien puiden ikä lasketaan. Raamatun aikaan se määräsi, milloin puiden hedelmistä annettiin kymmenykset, samoin sen, mitä hedelmiä tuli tuoda esikoisuhrina Jerusalemin temppeliin. Siihen mennessä on nimittäin suurin osa vuotuisesta sateesta jo saatu Israelissa, ja sen jälkeen kasvavat hedelmät lasketaan vuoden sadoksi.

5. Mooseksen kirjassa (8:7-8) Israelin maata kuvataan "hyvä[ksi] ma[ksi], jossa on puroja ja lähteitä ja jossa vedet kumpuavat maan uumenista laaksoissa ja vuorilla, vehnän, ohran, viiniköynnöksen, viikunapuun ja granaattiomenapuun ma[ksi], oliiviöljyn ja [taatelien] hunajan ma[ksi]".

Nämä seitsemän maantuotetta ovat Israelille luonteenomaisia, ja *tu bišvatin* aihe on Israelin maan ja maantuotteiden ylistäminen. Kun Toora ei anna *tu bišvatia* varten mitään erityisiä rukouksia tai sääntöjä, on perinteeksi muodostunut israelilaisten hedelmien syönti.

Safedista, Pohjois-Israelista, on lisäksi 1500-luvulta peräisin mystis-kabblastinen perinne, jossa *tu bišvat* rinnastetaan *seder*-iltaan, siis siihen, miten pääsiäistä vietetään Egyptistä lähdön muistoksi. *Seder*-aterialla nautitaan neljä pikarillista viiniä. Tämä on kabblastisessa perinteessä sovitettu *tu bišvatin* viettoon tavalla, joka kuvastaa luonnon muuttumista lehtimajanjuhlan ja pääsiäisen välisenä sadeaikana. Myös *tu bišvatia* vietettäessä tulee tämän perinteen mukaan nauttia neljä pikarillista viiniä sekä niitä seitsemää maantuotetta, joista Israel on tunnettu.

Tu bišvatin ensimmäinen viinipikari on valkoviiniä, mikä kuvastaa niitä enimmäkseen valkeita kukkia kuten krookuksia ja hietaliljoja, jotka kukkivat *sukkotin*, lehtimajanjuhlan aikaan. Tämän jälkeen, *hanukan* aikaan, Israelin luonnossa näkyy yhä enemmän vaaleanpunaisia ja joitain punaisia kukkia, esimerkiksi vaaleanpunaista syklaamia. Toiseen *tu bišvatin* viinipikariin sekoitetaan sen vuoksi hiukan punaviiniä valkoviinin sekaan.

Kolmannessa pikarissa on puolet puna- ja puolet valkoviiniä. Tämä muistuttaa luonnon väreistä kevättalvella, jolloin viikuna- ja granaattiomenapuiden punaiset kukannuput alkavat tulla esille.

Tu bišvatin neljäs viinipikari on pelkkää punaviiniä ja symbolisoi kevätaikaa pääsiäisen alla, jolloin mm. granaattiomenankukkien ja valmujen punaväri vallitsee Israelin luonnossa.

Ei siis ole ihmeteltävää, että *tu bišvatista* on nykyisin tullut niin Israelin kuin diasporan juutalaisille erityisesti ympäristökysymysten päivä. Juutalaisen käsityksen mukaan me olemme saaneet maan lainaksi, ja että meillä on erityinen velvollisuus sitä vaalia. Jo luomiskertomuksen mukaan ihmisen ei tule ainoastaan käyttää maata hyväkseen, vaan myös hoitaa sitä. Siitä meillä kaikilla on yhteinen vastuu.

Tu bišvatina juutalaisten tulee myös tuntea yhteenkuuluvuutensa Israelin kanssa erityisen vahvasti. Juutalaisuus on uskonto, kansa ja maa. Tämä erottaa sen kaikista muista uskonnoista.

Kirjoittaja on göteborgilainen rabbi ja neurologian yllilääkäri.

ISRAELIN MENESTYKSEN PITÄISI OLLA MALLI LÄHI-IDÄLLE

Kimmo Sasi

Turkin EU-jäsenyyden kantava ajatus on osoittaa, kuinka EU-kelpoiseksi muuttuva Turkki noudattaessaan demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta, on taloudellinen ja henkinen menestystarina. Tämän mallin uskotaan vaikuttavan kansalaisiin arabimaissa siten, että näiden länsimaisten arvojen kunnioitus vahvistuu.

Lähi-idässä on kuitenkin jo nyt yksi valtio, joka noudattaa näitä läntisiä perusarvoja, nimittäin Israel. Länsimaiden pitäisikin Lähi-Idästä keskusteltaessa ei aina vain pyrkiä poliittiseen tasapainoon, vaan korostaa, että rauha ja hyvinvointi saadaan aikaan vain demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta kunnioittamalla. Kateudella ei rauhaa rakenneta vaan oppimalla niiltä, jotka menestyvät.

On tärkeää, että ihmisoikeuksia vahvistetaan kansainvälisessä päätöksenteossa. Jokaisella maalla on luonnollisesti velvollisuus suojella kansalaisiaan rajojensa sisällä. Siksi myös YK:n peruskirja hyväksyy jokaiselle kansakunnalle oikeuden puolustaa itseään. Tämän lisäksi valtioiden velvollisuus puuttua räikeimpiin ihmisoikeusloukkauksiin lisääntyy.

Viime vuosikymmenellä on hyväksytty periaate, jonka mukaisesti kansainvälisellä yhteisöllä on velvollisuus suojella muidenkin maiden kansalaisia kansanmurhalta. Tällaisia tilanteita on ollut lähinnä Afrikassa mutta myös mm. Irakissa, jossa Saddam Husseinin uhreiksi joutui satojatuhansia omia kansalaisia. Tulevaisuudessa kansainvälinen yhteisö ei voi enää sietää pahimpia hirmuhallitsijoita. Onkin tärkeää, että tulevaisuudessa saataisiin mahdollisimman selkeät säännöt, miten menetellä heidän syrjäyttämisekseen laajasaa kansainvälisessä yhteisymmärryksessä.

Suomen ulkopoliittikan peruslinja korostaa ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta. Lähtökohtana on, että kaikkien pitäisi joutua vastuuseen teoistaan.

Suomen KKL:n puheenjohtaja Louis Levinsky ojensi kansanedustaja Kimmo Sasille kunniakirjan tu bišvat -juhlassa 31.1.2010.

Suomen ulkopoliittikka lähtee myös siitä, että se ei hyväksy vihapoliittikkaa eikä antisemitismia. Varsinkin internetin käytöstä vihan lietsontaan on syytä olla huolissaan. Olisikin tärkeää, että vihan lietsojat kyettäisiin löytämään ja myös saattamaan vastuuseen toimistaan.

Suomen mielestä on tärkeää, että holokaustin muisto ei himmene. Ihmiskunnan pitää muistuttaa itseään sen pahimmista vääryyksistä, jotta niitä ei toistettaisi. Suomi onkin sitoutunut *Stockholm International Forum on the Holocaust* -juulistukseen. Suomi myös todennäköisesti pyrkii jäseneksi kansainvälisen yhteistyön toimikuntaan holokaustin opetuksesta, muistamisesta ja tutkimuksesta.

Suomen ulkopoliittikka on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Tänä päivänä moraali, eettiset arvot ja ihmisoikeudet ovat korostuneempia kuin aiemman realipoliittikan aikana.

Kirjoittaja on kansanedustaja ja perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja.

Tiivistelmä puheesta Suomen Keren Kajemetin järjestämässä tu bišvat -juhlassa 31.1.2010.

KIITOS

kaikille teille, jotka muistitte minua täyttäessäni 85 vuotta 14.11.2009.

Louis Levinsky

ISRAEL-TOIMINNASTA ON HYÖTYÄ, EI VAIN ILOA!

Anja Tolonen

”Miksi juutalaisia vainotaan ja on vainottu pitkin historiaa? Millaisia ruokailutapoja niillä on? Onko ne erilaisia kuin muut ihmiset?” Esimerkiksi tällaisista kysymyksistä olemme keskustelleet vuosien mittaan uskonnon tunneilla Martinlaakson lukiossa.

Yhteistä vapunviettoa 1990-luvulla. Kuvassa vas. Anja Tolonen, Ilana Lapidot, pormestari David David, rovasti Seppo Seppälä.

Jemenin juutalaisnuoria vantaalaisten vieraina 1991.

Olen ollut opettajana lähes 40 vuotta. Toiminta Vantaan Suomi-Israel -yhdistyksen ja liiton hallituksessa 1980-1990 -luvuilla autoivat näkemään asioita syvemmillä. Opin jotain siitä, mitä juutalaisena eläminen eri puolilla, erityisesti Israelissa, on. Sain monia lämpimiä ihmissuhteita. Opin ymmärtämään juutalaisen ruokapöydän ja -tapojen hienoutta. Ennen kaikkea tajusin erikoisaseman, joka on lyönyt leimansa ”Jumalan valitun kansan” taisteluun olemassaolostaan. Olen varma, että olen ollut parempi uskonnonopettaja puheenjohtajakauteni jälkeen.

Vuodet merkitsivät useita matkoja Israeliin niin opettajien kuin opiskelijoidenkin kanssa. Tälläkin hetkellä valmistelenuutta opettajamatkaa sinne. On tärkeää, että niin historian kuin uskonnon opettajatkin tietävät, mistä puhuvat. Tutustumismatkamme ovat olleet oivallisia oppitunteja omien asenteiden ja arvojen tarkistuksessa.

Vuonna 1989 tein kollegani **Arja Melamiehen** ja 14 lukio-opiskelijan kanssa leirikoulun Israelissa. Reissu oli huikeaa. Etukäteen matka jännitti. Monet päivittelivät, miten olin vieräessä oppilaita suoraan ”surman suuhun”. Muistan, kuinka

nousimme bussillamme Kuolleelta mereltä Tiberiakseen pitkän Länsirantaa, joka oli kova ja pelottava sana niinä päivinä. Masada-kiipeilyn ja suolauinnin antama ihana raukeus painoi ryhmän syvään uneen. Tiberiaksesta herättelin joukkoani. Ryhmä ponnahti kuin raketti pystyyn tuolissaan: ”Ammuttiinko meitä?” Lienevätkö nukkuneet missään paremmin kuin tuon pelottavan Länsirannan matkan aikana?

Bussimatkoilla mukanamme oli Helena-niminen nainen, joka tiesi, että hänen elinkuukautensa olivat hyvin rajatut. Pian olisi saattohoito tarpeellista. Hänen oli vielä sisäinen pakko käydä Jeesuksen kotimaassa. Ryhmän käytyä Gordonin Golgatan haudassa menin itse viimeisenä sisälle. Huomasin Helenan seisovan takaseinällä, yksin, mietteisissä. Menin hänen vierelleen ja siinä seisoi kaksikin naista, kädet toistemme hartioilla. Rinnakkaisryhmämme pappi hyppäsi kuin tyhjästä hautaan, laskeutui suoraan polvilleen sivuttain meihin ja rukoi. Sanat tulivat sydämeistä ja koskettivat toisia sydämiä. Helena värähti. Haudan ulkopuolella hän totesi hiljaa: ”Tätä varten minun piti tulla tänne.” Olen varma, että pappi ei tiennyt meidän olevan siellä.

Olemme saaneet vieraaksemme useita toinen toistaan upeampia tanssiryhmiä Vantaan ystävyyskunta Matte Jehudan alueelta. Jemenin juutalaisryhmän vierailun aikana vuonna 1991 opin nuorilta israelilaisilta, mistä oikea yhteisö syntyy: olimme varanneet risteilyveneen Helsingin edustalle esitelläksemme kaunista pääkaupunkiamme mereltä käsin. Tuona päivänä satoi, ajoittain taukoamatta. Helsinki peittyi harmaaseen sumuun. Me suomalaiset pyörittelimme päättämme kurjalle kohtalolle. Kuinka ollakaan, israelilaisnuoret aloittivat tanssin ja laulun. Kauniit sävelet kaikuvat ympäri kauppatoria. Sateessa kärvistelevät torimyyjät ja harvalukuiset ostajatkin saivat maistaa jotain siitä, mitä yhteishenki ja positiivinen asenne elämään saa aikaan. Totisesti meillä suomalaisilla on oppimista heiltä.

Mieleen muistuvat monet ihanat juhlahetket, milloin kibbutseilla **Ilana Labidotin** vieraana tai täällä Suomessa hanukka-juhlassa tai nauttiessamme *pesach*-ateriaa.

Haluan Jedidutin välityksellä kiittää kaikkia Israel-ystäviä yhteistyöstä. Kiitän Vantaan Suomi-Israel -yhdistyksen hallitusta saamastani huomionosoituksesta. Haluan olla rohkaisemassa nuorta polvea rakentamaan uusia sidoksia ystävyyskansaamme.

Ensi vuonna Jerusalemissa!

Kirjoittaja on Martinlaakson lukion opettaja, joka oli Vantaan Suomi-Israel -yhdistyksen puheenjohtaja 1989-94.

SYNNÖVE SCHUBAK-DIKSTEIN

(1925-2009)

muistettakoon

Oli huhtikuun alku vuonna 1979. Israel oli muutamaa päivää aiemmin voittanut *Hallelujallaan* euroviisut. Odottelimme juutalaisessa seurakunnassa heprean tunnin alkua. Alkeisryhmä ei malttanut millään tulla ulos. Luokasta kuului laulua ja ilonpitoa. Kun sitten lopulta ovi avautui, oli edessä mukava näky: eräs keski-ikäinen rouva tanssi ja lauloi innokkaasti Halleluja. En silloin arvannut, että tuosta *Synnöve Schubakista* tulisi pian pitkäaikainen ystävä, jonka kanssa tulisin jakamaan monia elämäntilanteita. Tuosta kohta sen jälkeen alkaneesta matkasta haluan jotain kertoa.

Olin 1980-luvun alussa tullut mukaan Suomi-Israel Yhdistyksen toimintaan ja olin pitkään yhdistyksen, sittemmin liiton edustajana Israel-ystävyysoimikunnassa. *Synnöve* oli siellä *Wizon* puheenjohtajana. Marraskuisten Israel-solidarisuusjuhlien aika oli alkanut ja suosio oli korkeimmillaan. Monien juhlien järjestämisessä olimme mukana. Samoin järjestimme *Wizon* kanssa joitakin yhteisiä iloisia jäsentilaisuuksia juutalaisessa seurakunnassa. *Synnöve* vieraili myös ahkerasti jäsenyhdistyksiemme tilaisuuksissa kertomassa Israelin teatterielämästä.

Suurlähettilään puoliso Mirjam Lador (vas.) järjesti Synnövelle syksyllä 1987 läksiäislounaan. Paikalla oli kymmenkunta Synnöven ystävä.

Keväällä 1984 olimme Tampereella yhteisen ystävämme *Ruth Horamin* taidenäyttelyn avajaisissa. Samalla matkalla Synnöve vieraili myös Tampereen ruotsalaisessa koulussa kertomassa teatterityöstä ja Israelista.

Kesällä 1986, menetettyään puolisonsa *Henaken*, Synnöve alkoi järjestellä elämäänsä uudestaan. Tytär *Serah* asui Jerusalemissa, ja sinne Synnövekin halusi. Seuraavana vuonna hän jäi eläkkeelle Svenska Teaternista ja muutti joulukuussa 1987 Israeliin. Helmikuussa 1988 vietin hiihtolomani Jerusalemissa Synnöven luona. Hänen muuttokuormansa oli juuri tullut Suomesta Itä-Talpiotin kotiin. Syksyllä olin ollut katsomassa Tehtaankadun kodin tyhjenemistä ja nyt olin näkemässä uuden elämänvaiheen alkamisen Jerusalemissa.

Yhteiseksi asiaksi meille muodostui myös Schubakin perheen kesäpaikka Bromarvissa. Kesän alussa 1986 menin sinne ensimmäistä kertaa. Kyydissäni oli Henake, jolle matka olikin sitten viimeinen. Muistan iloiset ohjeet siitä, missä kohtaa piti tuutata auton torvea, koska siihen "olen päättänyt perustaa hotellin" ... Kevästä 1993 vietin Arvon kanssa monet viikonloput sekä syksyisin että keväisin Soluddenissa, joka oli aina avoinna ystäville.

Jedidut sai Synnövestä pian perustamisensa jälkeen avustajan: hän piti auki ikkunaa Jerusalemiin ja koko Israelin kulttuuriin palstallaan *Jerusalem-fönstret*.

Synnöve oli erittäin ahkera ihminen. Heti kun hän kesän alussa saapui Bromarviin alkoi puutarhanhoito ja kupariastioiden kiillotus. Hoidin paljon asioita siellä ollessamme, mutta

puoleenkaan siitä mitä Synnöve en pystynyt. Erään kesän alussa ostin hänelle puutarhaan lepotuolin, jotta hänkin saisi ja osaisi levätä. Taisi kuitenkin käydä niin että sukulaiset ja ystävät kuluttivat tuolia ahkerammin kuin Synnöve. Bromarvista muistuvat mieleeni monet marja- ja sieniretket.

Israelista Synnöve löysi uuden puolison *Shabtay Diksteinin*, josta tuli hyvin pian "kesäsuomalainen" saunan ystävä, joka kohta osasi mielestään lämmittää saunanakin paremmin kuin kukaan muu. Shabtayn kanssa Synnöve matkusteli hyvin paljon; milloin he olivat Sveitsissä, milloin Unkarissa, milloin Englannissa tai USA:ssa. Välillä he ehtivät Israeliinkin... Postikortteja ja kirjeitä Synnöve lähetti ystävilleen ahkerasti.

Millenniumia juhlimme eräässä ravintolassa Abu Ghoshissa Synnöven ja Shabtayn kutsumina. Paikalla oli 20-30 ystävää. Syyskuussa 2005 olimme vielä Synnöven 80-vuotisjuhliissa Jerusalemissa. Juhlat menivät mukavasti, vaikka Synnövellä olikin jo paljon sairastelua takana.

Viimeisinä vuosinaan Synnöve vietti paljon aikaa Suomessa, koska terveydentila ei enää sallinut matkustelua. Marraskuusta 2008 kuolemaansa (25.11.2009) saakka hän oli juutalaisen seurakunnan Sarah-kodissa. Siellä hän tunsikin olevansa kotonaan. Muistan hyvin kahvihetken juutalaisen seurakunnan pihassa kauniina päivänä viime kesänä sekä syyskuisen tapaamisen Sarah-kodissa.

*Ystävä on nyt poissa. Siunattu olkoon hänen muistonsa!
Tuula Ruoppa-Salo*

Muistamisia

Helsingin Suomi-Israel Yhdistyksen vuosikokous päätti 25.2.2010 kutsua aiemman pitkäaikaisen puheenjohtajansa **Tuula Ruoppa-Salon** yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Samalla yhdistys lahjoitti hänelle israelilaisen, Suomessakin tunnetun taiteilija *Jehuda Baconin* taideteoksen.

Israel vuonna 5770

esitelmä- ja keskustelutilaisuuksien sarja, jossa keväällä 2010 on jäljellä vielä yksi tilaisuus
Helsingin yliopisto, pääarakennuksen sali 13, Fabianinkatu 33 (3. krs)

ti 20.4.2010 klo 18.00 "**Mikä juutalaisuudessa on minulle tärkeintä?**":
kauppatieteen maisteri *Michel Grünstein*

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy. Tervetuloa!
Järjestäjänä Helsingin Suomi-Israel Yhdistys ry (lisätiedot Anna Muukkonen, p. 040-760 0446).

PIIRTOKIRJOITUS KERTOO ISRAELIN KUNINGASKUNNASTA

Shalhevet Zohar

Läpimurto Raamatun tutkimuksessa on selventänyt aikaa, jolloin Raamattu on todennäköisesti kirjoitettu, ja todistaa samalla, että hepreaa kirjoitettiin jo 900-luvulla eaa., Haifan yliopisto tiedotti tammikuun ensimmäisellä viikolla.

Löytynyt savitaulun pala ja prof. Galilin selvitys sen tekstistä (kuvat: Haifan yliopisto).

Haifan yliopiston Raamatun tutkimusosaston professori **Gershon Galil** on osannut tulkita piirtokirjoituksen, joka on peräisin 900-luvulta eaa. Hän osoitti, että on kyse hepreankielisestä tekstistä, joka näin ollen on vanhin tunnettu hepreankielinen kirjoitus.

Tämä läpimurto osoittaa, että ainakin osa Raamatusta on kirjoitettu satoja vuosia aikaisemmin kuin tähän asti on luultu, ja että Israelin kuningaskunta oli olemassa siihen aikaan. Kuningas Daavid hallitsi juuri 900-luvulla.

Itse piirtokirjoitus, joka on kirjoitettu musteella 15 cm x 16,5 cm:n kokoiselle puolisuunnikkaan muotoiselle savitaululle, löytyi puolitoista vuotta sitten professori **Yosef Garfinkelin** suorittamissa kaivauksissa Khirbet Qeiyafassa lähellä Elan laaksoa. Vaikka kirjoitus pystyttiin nopeasti ajoittamaan 900-luvulle eaa., ei ollut heti varmuutta siitä, oliko se hepreaa vai jotain muuta paikallista kieltä.

Professori Galilin tulkinta muinaisesta kirjoituksesta osoittaa, että sen kieli on hepreaa. Tulkinta perustuu heprean kielelle tyypilliseen verbien käyttöön, sekä heprealaiselle kulttuurille tyypilliseen sisältöön, jota muut seudun kulttuurit eivät olleet omaksuneet.

"Tämä teksti on sosiaalinen ohjeistus, joka liittyy orjiin, leskiin ja orpoihin," professori Galil selitti. "Siinä käytetään verbejä, jotka ovat heprealle tyypillisiä, kuten esim. *asa* (teki) ja *avad* (teki työtä). Näitä käytettiin harvoin muissa paikallisissa kielissä. Tietyt sanat ovat tyypillisiä heprean kielelle, kuten *almana* (leski), ja ne kirjoitetaan eri tavalla muissa paikallisissa kielissä.

Tekstin osittainen tulkinta:

1. Sinun ei pidä tehdä (sitä), vaan palvella (Herraa).
2. Jaa oikeutta orjalle ja leskelle / jaa oikeutta orvolle
3. ja muukalaiselle. Pidä lapsen puolta / pidä köyhän puolta
4. ja lesken. Tuo (köyhien) asia kuninkaan eteen.
5. Suojele köyhää ja orjaa / tue muukalaista.

Kun tulkinta saadaan vahvistetuksi, professori Galil lisäksi, piirtokirjoituksesta tulee vanhin löydetty hepreankielinen kirjoitus, ja se todistaa, että kieltä osattiin kirjoittaa jo 900-luvulla eaa.

Jerusalem Post online 8. tammikuuta 2009

ORT TSAARINAJAN VENÄJÄLLÄ

Osa 3

Gennadi Estraikh,
Skirball Department of Hebrew and Judaic Studies,
New York University

Gennadi Estraikh.
Kuva: New York University.

Jatkoa kahdessa edellisessä numerosa julkaistuihin osiin, joissa tarkasteltiin juutalaisten käsityöläisten tilannetta 1800-luvun Venäjällä ja ORTin toimintaa ennen 1. maailmansotaa.

Monissa kaupungeissa ja kylissä oli kauppaopintoja varten vakiintuneita järjestöjä, *yad-kharutsim* (ahkeran miehen käsi), jotka tavallisesti opettivat lukutaidottomia, huonossa asemassa olevien perheitten lapsia. Esimerkiksi Bialystokissa, Puolassa, paikallinen *yad-kharutsim* perustettiin 1870-luvulla. Vilnassa ja Minskissä ne toimivat 1880-luvulta lähtien.

Vuodesta 1911 jotkut näistä hyväntekeväisyysjärjestöistä alkoivat ORTin vaikutuksesta muuttua ja ottivat käyttöön uudenlaisia oppisopimuksia laajemmalle joukolle nuoria. Vaikuttavimmat tulokset saavutettiin Bialystokissa, missä opettajat kouluttivat kolmen eri kategorian käsityöläisiä: verstaan opettajia, työntekijöitä ja oppipoikia. 18 kuukauden koulutuksen jälkeen huonekalujen valmistajat, jotka tekivät kiillotettuja huonekaluja, alkoivat tuottaa kalliimpia ja kannattavampia lakattuja tuotteita.

Teini-ikäisten perusopetus oli vakava ongelma. Uskonnolliset koulut opettivat oppilaitaan lukemaan rukouksia ja jopa Tooraa, mutta se ei taannut, että he olisivat osanneet lukea sanomalehtiä tai kirjoja. ORTin Varsovan työpajoissa 18 % oppilaista osasi lukea ja kirjoittaa vain heprean kielen kirjaimia, ja 16 % oli täysin lukutaidottomia. Vaikka venäjä oli pääkieli ORTin konferensseissa, kokouksissa ja dokumenteissa, työläiset käyttivät jiddishä ja kannustivat järjestöä julkaisemaan kirjallisuutta tällä kielellä.

Ensimmäinen maailmansota muutti Itä-Euroopan juutalaisten tilanteen dramaattisesti. Venäjän hallitus epäili, että juutalaiset veljeilivät Saksan kanssa, ja siksi järjestettiin joukkokarkoituksia etulinjan läheltä, erityisesti Liettuan Kaudasista. Tämä oli yksi suurimpia pakkosiirtoja ennen toista maailmansotaa. Karkoitukset hajottivat juutalaisasutuksen. Aluksi vain Voronežin, Tambovin ja Penzan alueet olivat avoin-

na juutalaispakolaisille. Sitten heidän sallittiin asettua mihin tahansa kaupunkialueille lukuunottamatta mm. Pietaria, Moskovaa ja Kaukasusta. Kuitenkin tämä historiallinen vapautus mielletään tuhansien siirrettyjen ihmisten kärsimykseksi.

Lokakuussa 1914 ORTin keskus toimisto perusti *Relief Through Work* -osaston (apua työn kautta). Se yritti löytää työpaikkoja mm. asuma-alueiltaan siirretyille käsityöläisille. **Letchinskyn** (kts. Jeditud 4/2009) työ *Relief Through Work* -osastossa antoi hänelle mahdollisuuden seurata juutalaisten taloudellista tilannetta. Hän oli huolestunut pakollisesta massamuutosta sodan runtelemlta juutalaisalueilta. Osittain siksi, että tämä erotti juutalaiset yrittäjät työläisistä ja saattoi heikentää juutalaisten taloutta.

Sodan syyttyä kaupankäynti hiljeni. Kuitenkin vain 3-4 kuukautta myöhemmin kävi ilmi, että armeija tarvitsi paljon työntekijöitä, jotka keskitettiin suhteellisen lähelle taisteluvyöhykkeitä. Näistä alueista tuli univormujen ja varusteiden tuotannon keskuksia. Naisiakin koulutettiin valmistamaan vaatteita ja varusteita.

Lopulta 5-6 kuukauden kuluttua sodan julistamisesta tilanne alkoi parantua myös niiden työntekijöiden keskuudessa, jotka eivät työskennelleet sotilastuotteiden valmistuksessa.

Brutskus, joka oli nyt myös aktiivinen *Relief Through Work* -osastossa, tuli samanlaisiin tuloksiin tilanteesta kuin Letchinsky. Hän toisti tämän väitteen siitä, että ne alueet, jotka olivat sota-alueiden ulkopuolella, mutta juutalaisalueiden sisällä (esim. entinen Jekaterinoslav Ukrainassa), soveltuivat parhaiten juutalaispakolaisille, koska juutalaisten läsnäololla auttoi uusia tulijoita löytämään työtä. Samaan aikaan taloudelliset keskuksat muualla, kuten Harkovissa, Saratovissa, Samarassa, Kazanissa, Tsaritšynissä (nyk. Volgograd), Astrahanissa ja Jaroslavissa, myöskin kehittivät taloudellisia

mahdollisuuksia pakolaisille. ORTin 25 työpajaa työllistivät 12 000 ihmistä, jotka valmistivat vaatteita, kenkiä, neuleita, valjaita ja hevosenkenkiä. Brutskuksen mukaan räätälit, suutarit ja ompelijat, joita oli paljon, olivat hyvin tarpeellisia armeijalle. Tässä ympäristössä juutalaisaktivistit tajusivat tehtävänsä historiallisen merkityksen: parantaa evakuoinnin aiheuttamaa kurjuutta ja pelastaa ihmiset sekä fyysisestä alennustilasta että henkisestä turmeluksesta.

Helmikuussa v. 1916 ORT järjesti konferenssin Euroopan puoleisella Venäjällä. Etelä-Venäjältä ei voitu saapua konferenssiin sodassa rikkoutuneiden junaratojen vuoksi. Monia uusia ryhmiä osallistui konferenssiin, mm. ryhmä sionistisia sosialisteja, vaikka he nimestään huolimatta olivat oikeastaan antisionisteja ja pikemminkin innostuneita jiddishinkielisestä kulttuurista. Näihin aikoihin kehittyivät jiddishinkieliset koulut, jotka laillistettiin heinäkuussa v. 1914.

Vuoteen 1916 mennessä ORT toimi 56 paikassa Venäjällä, ja 16 uutta keskusta perustettiin vuoden loppuun mennessä. Joissakin niistä (esim. Harkovissa, Samarassa, Pultavassa, Odessassa, Minskissä ja Kazanissa) oli pesuloita ja jopa kirjastoja.

1917 Venäjän valtakunta oli joutumassa kansalaisyhteiskuntaan. Maan hallinto ei suhtautunut myönteisesti itsenäisiin järjestöihin. Uusi tilanne vaati suuria muutoksia ORTissa, joka vuonna 1921 muutti nimensä *World ORT* -järjestöksi (Maailman ORT).

1920- ja 1930-luvuilla *World ORT* omaksui juutalaisen kansallisuusaatteen ideologian rakentamisen diasporassa. Se sponsoroiti mm. juutalaisen itsehallinnon kehittämishankkeita Neuvostoliitossa, ensin Ukrainassa, sitten Krimillä ja vielä Birobidžanissa (juutalaisten autonominen alue lähellä Kiinan rajaa). Myöhemmin järjestö osallistui aktiivisesti itsenäisen juutalaisen talouden rakentamiseen holokaustin jälkeisessä Puolassa.

Vasta 1940-luvun lopulla *World ORT* ryhtyi kääntymään sionismiin, ja Israelin taloudellisen ja poliittisen itsenäisyyden vahvistaminen kehittyivät hallitsevaksi osaksi sen ohjelmaa.

(Artikkeli päättyy tähän)

Suom. Suvi Gräsbeck

PIDÄTKÖ HÄMÄHÄKEISTÄ?

Judy Siegel-Itzkovich

Hyvä uutinen on, että Haifan yliopiston biologit ovat löytäneet uuden hämähäkkilajin – Lähi-idän suurimman.

Huono uutinen on, että löytynyt hämähäkki – harmahtava, polvien yläpuolella ja jalkojen päässä mustat nauhat – elää hiekkaympäristössä, joka on häviämässä, joten se ehkä kuolee sukupuuttoon. Tohtori **Uri Shines**, tutkimusryhmän johtaja, kertoi, että "valitettavasti voi olla muitakin lajeja, jotka häviävät, ennen kuin ne löydetään."

Viimeksi löydetty laji kuuluu *Cerbalus*-sukuun, ja se löytyi eteläisen Aravan Samar -nimisen alueen hiekkadyneiltä. Shines tietää kertoa, että se on seudun viimeinen dyyni. Aikanaan dyynit peittivät 7 neliökilometriä, mutta alueen muututtua maanviljelysmaaksi ja hiekan huvettua rakennusprojekteihin jäljelle on jäänyt hädin tuskin 3 neliökilometriä.

Shines ja hänen ryhmänsä antoivat hämähäkille nimen *Cerbalus aravensis*. Sen kahdeksan ympäriinsä levittäytyvän jalan kärkiväli on 14 senttiä.

Vaikka lajin yksilöitä on löydetty liian vähän, jotta olisi voitu selvittää sen biologista käytöstä tai lajin levinneisyyt-

Aravan jahtihämähäkki (kuva: Yale Olek/Haifan yliopisto).

tä Israelissa, tutkijat ovat jo saaneet selville, että se on yöeläin, ainakin vuoden lämpimänä aikana. Se kaivaa kotinsa maahan ja peittää sen hyvin piilossa olevalla "ovella", joka aukeaa kuin roskalaatikon saranallinen kansi.

Haifan yliopiston työryhmä haluaa suojella jäljellä olevia dyynejä Aravassa, koska ympäristö on ainutlaatuinen.

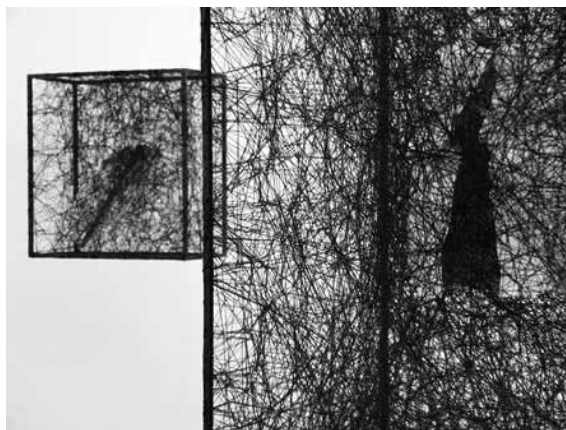
Jerusalem Post online 12. tammikuuta 2010

KOTIA ETSIMÄSSÄ – MUSEUM ON THE SEAM

Barry Davis

Venäläisen Peter Belyin installaatio *Danger Zone*

Japanilaisen Shiharu Shiotan teos *Past/Present/Future*

Useimmat ovat sitä mieltä, että oma koti on kullakin erilainen, ja siitä voidaan päätellä, että kodittomalla asialla ei voi olla huonommin. Toisaalta on kaikenlaisia koteja, joita on esillä uudessa näyttelyssä sopivasti nimeltään *HomeLessHome*. Se avataan tammikuun lopussa *On the Seam* -museossa.

Näyttelyn esitteessä kerrotaan, että *HomeLessHome* herättää pohtimaan yksityisen kodin ja valtion suhdetta. Se tutkii muodollista ja toiminnallista samankaltaisuutta näiden kahden tilan välillä, jotka voidaan määritellä ”kodiksi” ja niiden välisiä eroja, jotka perinteisesti sijoittavat edellisen yksityiseen alueeseen ja jälkimmäisen poliittiseen alueeseen.

Näyttelyssä kodin idea tulee esille lukuisissa eri muodoissa ja eri tavoilla 22 maasta tulevan 39 taiteilijan näkemyksinä. Esillä on monimuotoisia ja voimakkaita valokuvia hökkelikaupungeista ja yksilöistä, jotka näyttävät eksyneiltä ja riistetyiltä. Näyttelyssä on myös venäläisen taiteilijan **Peter Belyin** kiehtova installaatio nimeltään *Danger Zone*. Teos koostuu kahdesta kipsikartonkilevystä tehdystä tornista, jotka ovat kaksi ja puoli metriä korkeita ja joissa on 22 kerrosta. Ilmeinen tulkinta viittaa 9/11 Kaksoistorneihin, mutta installaatioon sisältyy paljon muutakin. ”Niin, mainitu tapahtuma on osa teoksen tulkintaa, mutta mukana on

myös ympäristöviesti”, Belyi selittää. Hän oli tavatessamme viimeistelemässä työtä. ”On rakennettu paljon roskaa ja turvauttu kertakäyttöiseen arkkitehtuuriin. On paljon rakennuksia, jotka voidaan purkaa 20 vuoden kuluttua rakentamisesta, koska niiden säilyttämisessä ei ole mitään järkeä. Paljon on myös rakennettu poliittisten ongelmien ratkaisemiseksi.”

Belyi kertoo, että tästä on runsaasti esimerkkejä hänen kotimaassaan. ”1950-luvulla **Nikita Hrustsev** rakennutti viiden vuoden aikana asunnot 55 miljoonalle. Siihen aikaan ihmiset olivat onnellisia saadessaan oman asunnon, vaikka olikin ahdasta. Ilmeisesti asuntojen oli tarkoitus kestää vain 25 vuotta. Nyt, 50 vuotta myöhemmin, rakennukset hajoavat, ja ihmiset haluavat muuttaa pois. *Danger Zone* käsittelee myös tätä,” Belyi tietää kertoa.

Ovatpa taiteilijan alkuperäiset tarkoitukset mitkä tahansa, katsoja saa luonnollisesti tulkita taideteoksia vapaasti. *Danger Zone* on aikaisemmin kiertänyt ympäri maailmaa, ja yleisö on tuonut omat näkemyksensä ja kokemuksensa näyttelyyn. ”Kun rakensin sen Miamiin, ihmiset ymmärsivät kertakäyttöajatuksen hyvin, koska heillä itsellään on paljon hajoavia rakennuksia. New Yorkissa – viisi vuotta kaksoistornien tuhon jälkeen – yleisö liitti sen luonnollises-

ti niiden tuhoutumiseen. Ihmisillä oli näyttelyssä kyneleet silmissä," Belyi muistelee.

Onko Belyi miettinyt, kuinka ihmiset Israelissa reagoisivat "Vaaravyöhykkeeseen"? "Yritän pysytellä erossa politiikasta ja tarkkailla enemmän sosiaalisia ilmiöitä," hän selittää. "Tiedän toki, että tämä on konfliktialuetta, mutta ihmiset ovat vapaita reagoimaan installaatiooni miten haluvat, en kontrolloi sitä. He saavat vaikka lyödä sen palasiksi, en pane pahakseni."

Museum on the Seamin kuraattori ja johtaja **Rafi Etgar** antoi taiteilijoille selvästi vapaat kädet esittää omat näkemysensä käsitteestä "koti" ja "koditon". Taiteilijoita on Israelista, Kiinasta, Venäjältä, Iranista, Puolasta, Filippiineiltä, Saksasta, Intiasta ja Japanista. On hätkähdyttäviä teoksia, kuten esim. nelikerroksinen häkki museon katolla ja kaksi kirkkaanväristä iranilaisen **Haleh Anvarin** valokuvaa.

Toisaalta joidenkin, esim. libanonilaisen **Farida Hamakin** sarkofaginomainen työ tai **Dani Karavanin** arvoituksellinen teos tarjoavat pehmeämmän lähestymistavan näyttelyyn teemaan.

Japanilaisen installaatioihin erikoistuneen **Chiharu Shiotan** teos *Past/Present/Future* käsittää 7000 metriä mustaa köyttä kiedottuna rakennuksen ja sitä ympäröivien öljypuiden ympärille. Köysi luo monimutkaisen verkon, joka yhdistää rakennuksen sen välittömään ympäristöön. Installaation voi ymmärtää miten vain, mutta yksi tunteista, joka tulee välittömästi pintaan mustaa kudosta katsoessa, on klaustrofobia.

"Israel on todella täynnä historiaa, ja se antoi nimen teokselleni," Shiota kertoo ja lisää, että tämä on ainoa paikka, jossa hän on liittänyt rakennuksen ulkopuolisia osia työhön, vaikka on vienyt ideaansa moniin maihin. "Käytän ohuempaa lankaa sisätiloissa, mutta tässä käytän vahvaa köyttä," hän selittää. "On tärkeää, että installaatio on näkyvissä museon ulkopuolella juuri Israelissa, koska maalla on vahvat siteet historiaan ja tulevaisuuteen."

Museon sijainti vaikuttaa myös asiaan. "Museo on rajalla. Tässä oli ennen Israelin ja Jordanian välinen raja, niinpä haluan yhdistää entisen rajan kaksi puolta. Ja yhteys öljypuihin – rauhan symboleihin – on myös tärkeä," japanitar toteaa.

"Shiota sai tehtäväkseen rakentaa museolle installaation, joka liittäisi talon menneisyyden kautta nykyisyyteen," Etgar sanoo ja lisää, että kodin käsite on erittäin merkittävä museolle itselleen. "Rakennus, jossa museo sijaitsee, on arabiarkkitehti **Anton Baramkin** suunnittelema 30-luvulla. Kun vihollisuudet alkoivat YK:n Palestiinan jakopäätöksen jälkeen 1947, sen asukkaat joutuivat lähtemään kodistaan muiden arabinaapureittensa mukana."

"Talo muuttui pian armeijan varuskunnaksi, ja siitä oli näköala Israelin ja Jordanian rajalinjalle historiallisen Man-

Iranilaisen Haleh Anvarin valokuvateos Matkalla Chadornamasta

Libanonilaisen Farida Hamakin valokuvateos sarjasta Sodan jälkiä.

delbaum-portin kohdalla, sen ainoan, joka yhdisti kaupungin kahta osaa vuoden 1967 sotaan asti. Talon historia on tarina rakentamisesta ja hävityksestä, toivosta ja epätoivosta," Etgar kertoo.

Ennen muuta Etgar toivoo *HomeLessHome*-näyttelyn saavan aikaan reaktioita, ei niinkään rauhoittavan. "En halua, että ihmiset lähtevät täältä välinpitämättöminä. Haluan saada aikaan keskustelua. Se on aina hyväksi."

Jerusalem Post online 14. tammikuuta 2010

Museum on the Seam on israelilainen museo, joka asettaa näytteille sosiopoliittisen todellisuuden eri puolia käsittelevää nykyaikaa. Museo kutsuu kävijöitä tutkimaan sosiaalisen ympäristön vaikutusta yksilöön ja päinvastoin. Se kutsuu kuuntelemaan ja keskustelemaan, hyväksymään erilaisuuden ja kunnioittamaan kanssakulkijoita sekä heidän vapauttaan. Lisätietoa sivulta www.mots.org.il.

ISRAELIN TALOUSIHME

Norm Goldman

Start-Up Nation: the Story of Israel's Economic Miracle

Dan Senor, Saul Singer
Hachette Book Group
Marraskuu 2009

Dan Senor

Saul Singer

Vuonna 2001 alkanut pitkä keskustelu **Dan Seniorin**, joka on toiminut kauan Yhdysvaltain ulkoministeriön Lähi-idän asiantuntijana, ja **Saul Singerin**, *Jerusalem Postin* kolumnistin ja entisen päätoimittajan välillä, johti merkittävän kirjan syntyyn nimellä *Start-Up Nation: The Story of Israel's Economic Miracle*.

Senor oli tuonut 28 Harvardin yliopiston opiskelijaa Israeliin tutkimaan maan taloutta, politiikkaa ja historiaa. Vuosittain alussa Israelin yritysmaailma tarjosivat hyviä mahdollisuuksia, mutta se oli myös aikaa, jolloin rauhanprosessi seisahtui ja maassa vallitsi kasvava epävarmuuden ilmapiiri. Viikon perehtymisen jälkeen monet matkan osallistujista kysyivät, mistä Israelin monet innovaatiot ja vahva yrittäjyys oikein syntyivät. Senor ja Singer eivät osanneet vastata, ja kun he yrittivät löytää kirjoista selitystä Israelin vahvaan yritysmaailmaan, joka sai aikaan tuloksia epävarmassakin tilanteessa, he palasivat tyhjin käsin. Niinpä he päättivät itse kirjoittaa kirjan, joka selittäisi Israelin voimakkaasti kehittyvät innovaatio- ja yritysmaailmat.

Osa tämän hämmästyttävän ilmiön syistä liittyy kirjan tutkimuksen ja sen antamien esimerkkien mukaan siihen, että Israelissa on kehittyneiden akateemisten oppilaitosten, suurten yhtiöiden ja uusien pienempien yritysten tiheä verkosto ja niitä yhdistävä ekojärjestelmä. Tähän kuuluu monia tekijöitä: tuottajat, fantastinen joukko päteviä insinöörejä ja pääomasijoittajia. Lisäksi hyvin tärkeä tekijä on armeija, joka synnyttää tulevia johtajia ja tarvetta innovaatioihin. Juuri Israelin puolustusvoimat kehittää *chutzpa*-ominaisuutta (rohkeus, häpeämättömyys, sisukkuus, "kantti", suom.

huom.) ja kriittistä itsenäistä ajattelua, joka erottaa israelilaisen yrittäjän kilpailijoistaan. Myös armeijan tutkimus- ja kehitystyön puitteissa on mahdollisuus suunnitella laitteita ja ohjelmia, joista saadaan pitkälle kehitettyä teknologiaa sotilaskäyttöön. Lopulta sitä jalostetaan maan talouselämän hyötykäyttöön sekä uuden teknologian että osaavien asiantuntijoiden avulla.

Muihin asiaan vaikuttaneisiin tekijöihin kuuluu mm. Israelin eristyneisyys, tai kuten eräs liike-elämän johtajista **Shai Agassi** totesi: Israelin vastustajat ovat eristämällä Israelin luoneet täydelliset laboratorio-olosuhteet ideoiden testaamiseen.

Kun lasketaan Israelissa rekisteröityjä patenteja vuodesta 1980 vuoteen 2000, lukumääräksi saadaan 7652. Kun sitä verrataan samalta ajalta Saudi-Arabian, Yhdistyneitten Arabiemiirikuntien, Syyrian ja Jordanian yhteenlaskettuun lukuun 367, on pakko hämmästyä. Ei ole mikään ihme, että teknologia-yritykset ja maailmanlaajuiset sijoittajat kuten *Google*, *Cisco*, *Microsoft*, *Intel* ja *eBay* ovat hakeutuneet Israeliin ja löytäneet sieltä ainutlaatuisen yhdistelmän rohkeutta, luovuutta ja intoa.

Kuten kirjan kirjoittajat toteavat, Israelissa on maailman suurin uusien yritysten tiheys, 3850 uutta yritystä, yksi 1844 israelilaista kohden. Sen lisäksi israelilaisia yrityksiä on enemmän NASDAQ-pörssissä kuin kaikilla Euroopan mailla yhteensä.

Edellä mainitut asiat eivät Seniorin ja Singerin mielestä kuitenkaan yksin selitä Israelin menestystä. Israelilla on myös "kulttuurin ydin, joka on rakennettu aloitteellisuuden, ryhmäkeskeisen työskentelyn, eristyksen ja keskinäisen yhteydenpidon vankalle perustalle. Ollaan pieniä, mutta tähdätään korkealle." Tämä puuttuu joiltakin kilpailijoilta kuten Singaporelta ja Korealta.

On kiinnostavaa, että aikanaan Israeliin tulleet pioneirit loivat maan tyhjästä, ilmapiiri oli sosialistinen ja liikevoitto oli ruma sana. Israelilainen yrittäjä on myös tänä päivänä pioneeri ja nykyinen yritysten tarina liittyy uusien asioiden kehittämiseen muuta maailmaa varten monella eri alalla. "Ei ole kyse pelkästä kaupankäynnistä, yrittäjä ei ole vain taloudellinen tekijä. On kyse työskentelystä ihmisten hyväksi. Kehitetään uusi lääke tai siru."

Israelin menestyksen lisäksi tekijät tutkivat myös sitä, miksi Amerikan innovaatioteollisuus ei ole hyödyntänyt Yhdysvaltojen puolustusvoimien kykyjä ja kokemusta, miksi arabimaailmalla on vaikeuksia synnyttää yrittäjyyttä, ja minäkälaisia haasteita Israelilla on, kun se pyrkii pitämään yllä talousihmeensä kehitystä.

Usein tällaiset kirjat ovat suoraan sanottuna tylsiä esittäessään sivukaupalla graafisia käyriä ja tilastoja. Senior ja Singer ovat vältäneet tämän helposti luettavalla proosaltaan, johon on liitetty tarkkaa tutkimustietoa ja monia henkilöhaastatteluja.

americanchronicle.com
29. joulukuuta 2009

VETTÄ, VETTÄ ...

Lähi-idässä vesi on kriittinen luonnonvara, jolla on myös suuri poliittinen merkitys. Israelin ja palestiinalaisten välisessä propagandasodassakin on vesikysymys toistuvasti esillä.

Israelin vesiongelma on joka tapauksessa krooninen, ja vesi on viime aikoina ollut erityisen vähissä. Genesaretin järven pinta on laskenut vaarallisesti, ja pohjavesivarat ovat vähentyneet hälyttävästi. Ennen tätä talvea Israelin vesilaitoksen johtaja **Uri Shani** varoittikin, että ellei nyt ja ensi talvena sada keskimääräistä enemmän, Israelilla tulee olemaan vaikeuksia tarjota raikasta vettä kansalaisilleen. Tammi-kuun puolenvälin jälkeen onkin onneksi satanut runsaasti.

Tekniikka voi vesikysymyksessä auttaa kolmella tavalla: jäteveden puhdistuksella ja kierrätyksellä, vettä säästävän tekniikan kehittämisellä ja makean veden valmistamisella merivedestä. Israelissa nämä kaikki ovat tärkeitä tekniikan aloja.

Nykyisin Israel uudelleenkäyttää 75 % jätevedestään, ja siellä kehitetty pisarakastelutekniikka on myös pitkään ollut käytössä. Meriveden suolanpoistoon on käytössä kolme suolanpoistolaitosta, joista suurin sijaitsee Ashkelonissa. Se on maailman suurimpia ja tuottaa yli 100 miljoonaa m³ makeaa vettä vuodessa, mikä on noin 13 % veden kulutussyynnästä Israelissa.

Ashkelonin suolanpoistolaitos ja sen viereen rakennettu voimala (kuva: IDE Technologies Ltd)

Nykyisten suolanpoistolaitosten kapasiteetti on kuitenkin riittämätön, joten niitä laajennetaan ja vielä suurempia on suunnitteilla, niinkuin oheinen artikkeli kertoo. Varjopuolena suolanpoistossa on, että prosessin vaatima suuri energiamäärä aiheuttaa nousupainetta veden hinnalle, ja esimerkiksi maatalouden kannalta suolanpoistotekniikka on vielä liian kallista.

Shai Agassi (kuva: Wikimedia Commons)

Välttämättömyyden pakosta syntynyt vesitekniiikan tietotaito antaa hyvän pohjan kansalliselle *NEW Tech*-ohjelmalle (Novel Efficient Water Technologies — uudet tehokkaat vesitekniiikat), jolla Israel lisää panostustaan vesitekniiikkaan aikana, jolloin sitä on monissa muissa maissa vähennetty. Kun vesipula mm. USAssa ja Australiassa on lisännyt tämän tekniikan kysyntää, Israelin vesitekniiikkaviennin arvoksi vuonna 2011 arvioidaan peräti 2,5 miljardia dollaria.

Sorekin yksi maailman suurimmista suolanpoistolaitoksista

Ehud Zion Waldoks

SDL-yhtymä (*Sorek Desalination Ltd*) allekirjoitti Israelin hallituksen kanssa sopimuksen, jonka mukaan se rakentaa Sorekin alueelle suolanpoistolaitoksen, pitää sen käynnissä ja ottaa tavoitteekseen muuttaa vuosittain 150 miljoonaa kuutiota suolaista vettä makeaksi vedeksi.

Käänteisosmoosin avulla makeaa vettä tuottava laitos on yksi maailman suurimpia, kun työ saadaan valmiiksi noin v. 2013.

Valtiovarainministeriö totesi, että SDL, johon kuuluvat *IDE Technologies* ja *Hutchinson Water*, voitti kilpailun tarjoamalla edullisimman hinnan makean veden kuutiosta – 2,01 sekeliä. Se kilpailee hyvinkin Genesaretin järven ve-

den käyttökustannusten kanssa, sisäasioiden ministeri **Uzi Landau** totesi allekirjoitusseremoniassa.

Sorekin laitokseen yhdistetään kolme muuta – Ashkelon, Palmahim ja Hadera – niin että ne yhdessä tuottavat vuosittain 600 miljoonaa kuutiota vettä vuoteen 2013 mennessä. Landau totesi, että se vastaa suurinta osaa Israelissa käytettävästä juomavedestä.

Jerusalem Post on line 20. tammikuuta 2010

... ja vihreää liikennettä

Meillä Suomessa ei suolanpoistotekniikka ole ajankohtaista. Liikenteen aiheuttamien päästöjen vähentäminen sen sijaan on täällä yhtä ajankohtaista kuin muuallakin maailmassa — Israel mukaanluettuna. Sähköllä kulkevien autojen tultua ulottuvillemme on aika kiinnittää huomiota siihen, miten niiden käyttö saadaan käytännössä toimivaksi.

Israelilaisen **Shai Agassin** perustama ja Kaliforniassa päämajaansa pitävä *Better Place* -yhtiö keskittyy tämän "vihreän liikenteen" tarvitseman infrastruktuurin kehittämiseen. Lyhyessä ajassa se on nousut tämän alan ehkä merkittävimmäksi tekijäksi.

Israelissa yhtiöllä on valtion sekä useiden yhtiöiden rahoittama projekti, joka on luomassa sähköautojen akkujen lataus- ja vaihtoverkosta koko maahan. Israelin valtion osuus rahoituksesta on 200 miljoonaa dollaria. Projektissa on mukana myös ranskalainen *Renault*, joka tähtää pelkästään sähköllä kulkevien autojen myyntiin vuonna 2011.

Pienten maantieteellisten etäisyyksien maana Israel sopii tämän tekniikan pioneeriksi hyvin, sillä ainakaan alkuvaiheessa ei yhdellä latauksella voi ajaa kuin 100-150 km. Israelin autoilijoista 90 % ajaa päivittäin vähemmän kuin 70 km.

Toinen ympäristötietoinen pienten etäisyyksien maa on Tanska. Maantieteellisesti meitä lähemmäksi tuleekin Better Placen ja Tanskan valtionrautateitten lokakuun lopulla 2009 sopima projekti, jossa pyritään junaliikenteen ja sähköautojen käytön yhdistämiseen.

Projektiin liittyy sähköautojen latausverkoston luominen asemille, mutta mielenkiintoisempaan tavoitteeseen on luoda järjestelmä, jossa junamatkaa voi kätevästi jatkaa asemalta saatavalla sähköautolla.

Juutalaisen tanssiperinteen kurssi Helsingissä maaliskokuussa!

Tied. ja ilm. tanssipedagogi Irene Jelin
tel. 09-465 034, irene.jelin@gmail.com

TERVETULO AURINKOKUNTAAN "ORON" JA "RAHAV"!

Shari Liebler

Israelilaiset saivat kuluneen kansainvälisen tähtitieteen vuoden aikana tehtäväkseen valita hepreankieliset nimet Uranukselle ja Neptunukselle. "Taivaallinen" tehtävä onnistui.

Jerusalemiin Heparalaisessa Yliopistossa Uranus, joka yhdistetään valaistumiseen, sai nimen *Oron*. Itse asiassa se merkitsee "pieniä valoa". Neptunus, joka kosmisesti liitetään Kaloihin, sai nimen *Rahav*, joka merkitsee "merten hallitsijaa."

Noin sadasta nimestä finaaliin valittiin vain neljä. Valitsijoina toimivat tähtitieteilijät yhdessä heprean kielen akatemian kanssa. **Harel Ben Ami**, yksi projektin vastaavista, kertoi, ettei valintaprosessi suinkaan ollut helppo, ja komitea pohti monta tuntia, mitkä nimistä valitaan ehdolle. Äänestykseen osallistui netin välityksellä noin 1000 henkeä päättämään lopullisesti kahdesta nimestä.

Vaikka *Oron* ja *Rahav* valittiin, Uranus olisi hyvin voinut saada nimen *Shahak*, joka merkitsee taivaita. Neptunus olisi voinut saada nimen *Tarshish*, joka juutalaisessa kirjallisuudessa liittyy merellä kulkeviin laivoihin.

Planeettojen kreikkankielisten mytologisten nimien täydennykseksi Israel on nyt saanut valmiiksi esi-isien aloittaman työn. He olivat nimenneet jo muut planeetat. Kuuden planeetan nimet ovat siten: Merkurius on *Hama*, Venus on *Noga*, Maa on *Eretz*, Mars on *Ma'adim*, Jupiter *Tzedek* ja Saturnus *Shabtai*.

Kaksi myöhemmin löytynyttä planeettaa on tähän asti tunnettu vain kreikkalaisilla nimillä. Ben Ami sanoi, että hänen mielestään oli tullut aika "antaa nimet planeetoille, joita

Einsteinin pitkään kateissa ollut tähtikaukoputki on nykyisin Jerusalemin heprealaisessa yliopistossa, jonka perustajia myös Einstein oli (kuva: AP).

esi-isämme eivät vielä havainneet". Hänen ystävänsä **Lev Tal Or** myönsi, että idea oli kannatettava. Ben Ami totesi panneensa suuret pyörät pyörimään.

Nimitysseremoniaa seurasivat professori **Menahem Ben-Sasson**, Heparalaisen Yliopiston presidentti sekä professori **Moshe Ben Asher**, heprean kielen akatemian johtaja. Arvovaltaisten vieraiden kanssa juhlaan osallistuneet katselivat lopuksi planeettoja legendaarisen **Albert Einsteinin** kaukoputken avulla. Yliopisto säilyttää Albert Einstein -arkistoa.

Nimien annon jälkeen Ben Ami totesi: "Me onnistuimme tehtävässämme ja se on hämmästyttävän hieno tunne."

Jerusalem Post online 30. joulukuuta 2009

Kevään juhla-aikoja juutalaisen kalenterin vuonna 5770

Pesach — pääsiäinen	30. maaliskuuta - 6. huhtikuuta
Kansanmurhapäivä	11. huhtikuuta
Kaatuneiden muistopäivä	18. huhtikuuta
Itsenäisyyspäivä	20. huhtikuuta
Lag ba'omer	2. toukokuuta
Jerusalem-päivä	12. toukokuuta
Viikkujuhla — helluntai	19. toukokuuta

ANDRÉ ZWEIG PALAA ISRAELIIN

André Zweig — Helsingin juutalaisen seurakunnan kanttori, mutta suomalaisten ennen kaikkea laulajana, säveltäjänä, viihdyttäjänä ja trubaduurina tuntema — on 28 Suomen-vuoden jälkeen palaamassa Israeliin. Andrén jäähyväishaastattelun Jedidutille tekivät Folke ja Suvi Gräsbeck.

Miten tulit Suomeen?

Palveltuani kuusi vuotta Israelin armeijassa, enimmäkseen viihdytysjoukkojen perustajana ja komentajana, Israelin valtion matkailutoimisto pyysi minua tulemaan Skandinaviaan edistämään turismia Israeliin. Tämä tapahtui vuonna 1970. Tulin ja pidin turismi-iltoja laulaen ja viihdyttäen kaikkialla Skandinaviassa. Vuonna 1971 tulin Suomeen ensimmäisen kerran laulamaan, mutta täältä löysin myös tulevan vaimoni *Mindelen*. Hän teki sitten *alian* Israeliin. Poikani *Gerry* syntyi 1976 Tel Avivissa. Asuimme vuorotellen Israelissa ja Suomessa, mutta 1984 tulimme takaisin Suomeen ja olemme olleet täällä siitä lähtien.

1980-luvun lopulla radiossa soi hittisi, jossa lauloit ”Tehtaan-kadun kaksiossa onni odottaa”. Kertoisitko siitä.

Kyllä, vuonna 1988 levytin ensimmäisen lauluni suomeksi, *Onnellinen pikkumies*. Siitä tuli aika suuri hitti Suomessa, voin sanoa, että minun ”ravurinumeroni”. Minua pyydetään vieläkin esittämään sitä.

Keiden suomalaisten muusikoiden kanssa sinulla on ollut yhteistyötä?

Kun tulin Suomeen, minulle kerrottiin, että jos laulat ja säestät itseäsi kitaralla, olet *trubaduuri*. Jos laulat mikkiin orkesterin säestyksellä, olet *laulaja*. Joten ajattelin, että ollaan sitten trubaduuri. Joten eniten yhteistyötä tein toisten trubaduurien kanssa. Eniten lauloin *Petri Hohenthalin* kanssa hänen kuolemaansa asti. Mutta minulla on ollut julkisia esiintymisiä muidenkin artistien kuten *Marionin*, *Viktor Klimenkon*, *Heikki Kinnusen* ja *Vesa Nuotion* kanssa. Tein myös TV-ohjelmia *Pertsan Reposen* kanssa.

Kertoisitko yhteistyöstäsi Hillel Tokazierin kanssa

Hillelin kanssa esiinnyin monet kerrat, niin pienissä kuin isommissakin tapahtumissa juutalaisessa seurakunnassa. Oli myös aika, jolloin meitä kysyttiin yhdessä myös seura-

kunnan ulkopuolisiin tapahtumiin. Soitimme koko illan tapahtumissa taustamusiikkia sekä tanssimusiikkia.

Mitä äänitteitä olet julkaissut?

Tein ensimmäisen levyini Ruotsissa vuonna 1979. Sen nimi oli *Endless waves*. Laulan siinä enimmäkseen englanniksi, muutaman laulun hepreaksi. Sävelsin laulut itse. Israelissa tein *shown*, joka kertoo mustalaisista. *Gipsy ballad* on levytetty CD:lle. Siinä on lauluja monilla kielillä. Levytin sen Suomessa.

Ensimmäisen Suomessa tekemäni LP:n levytin vuonna 1971. Se tapahtui yhdessä laulaja *Riki Magalin* kanssa. Olimme silloin täällä edistääksemme turismia. *Jaakko Salon* kanssa julkaisimme hyvin menestyneen levyn kokonaan israelilaisia lauluja. Sen tuotti levy-yhtiö *Scania*. Levyn nimi oli *Riki ja André*. Viimeisen levyini Suomessa tein 1999. Se oli nimeltään *Narri vain*, ja lauloin sen kokonaan suomeksi. Jälleen olin säveltänyt melkein kaiken musiikin levyille itse. ”Best sellerikseni” muodostui levy *My yiddishe soul*.

Toimit myös jossain vaiheessa Helsingin juutalaisen koulun musiikin opettajana. Milloin se oli?

Opetin musiikkia ja juutalaisuutta Helsingin juutalaisessa koulussa vuosina 1987–1992. Perustin koulun lapsikuoron, jonka kanssa osallistuin monille musiikkijuhlille. Matkustimme monille paikkakunnille Suomessa. Esiinnyimme monissa koulun ja seurakunnan tapahtumissa. Vierailimme myös Englannissa juutalaisyhteisössä. Mutta opetusaika oli aika rankkaa minulle, sillä keikkoja oli iltaisin jatkuvasti myös silloin.

Oletko ollut töissä myös juutalaisessa seurakunnassa?

Työskentelen edelleen juutalaisessa seurakunnassa. Aloitin v. 1984 kanttorina siellä. Kävin kanttorikurssin Israelissa ennen kuin tulin Suomeen. Olen järjestänyt monia tapahtumia seurakunnassa, kuten israelin itsenäisyysjuhlia.

Mistä päin sinun Zweig-sukusi on? Oletko sukua kirjailija Stefan Zweigille?

Vanhempani olivat syntyisin Transsilvaniasta, joka aikoinaan kuului Itävalta-Unkariin. Kyllä, isäni oli Stefan Zweigin kaukainen serkku. Kirjailija oli kotoisin Itävallasta.

Kertoisitko vielä joitain muistoja toiminnastasi trubaduurina.

Olen esiintynyt myös presidentti *Ahtisaarelle*. Hän kutsui minut yhtenä kesänä esiintymään vierailleen Naantaliin, Kultarantaan. Olen kutsunut myös hänet jäähyväiskonserttiini,

toivottavasti hän on Suomessa silloin. Olen laulanut 16 kielellä. On ollut paljon iloa ja onnea.

André kertoo vielä, että hänen poikansa muutti takaisin Israeliin käydäkseen armeijan v.1995. Hän jäi Israeliin ja avioitui puolitoista vuotta sitten. Andrésta tuli isoisä kuusi kuukautta sitten.

André Zweigin nettisivuilla voi käydä osoitteessa www.trubaduuri.com.

Kiitos, André!

ANDRÉ ZWEIGIN JÄÄHYVÄISKONSERTTI

VENI,VIDI,VICI TULIN, NÄIN, ... SOITIN

Laulaja, säveltäjä, viihdyttäjä, trubaduur

ANDRÉ ZWEIG

kiittää suomalaista yleisöä 28:sta vuodesta jäähyväiskonsertillaan

SAVOY TEATTERISSA

5.TOUKOKUUTA 2010 KLO 19:00

Andrén kanssa esiintyvät:

Pianisti **HILLEL TOKAZIER**

Maailemankuulu flamenco-kitarataituri **BALDI OLIER** Israelista

Trubaduuriyhtye **LES CAVALIERS**

HAZAMIR KUORO

KILVEN KUORO

ja YLLÄTYSESIINTYJIÄ

Kapellimestari **MIKAEL BERGHOLM**

Juontajat **ARI TALKAMO** ja **LEO SKURNIK**

LIPUT 27-24 € teatterista, Lippupalvelusta (www.lippupalvelu.fi) ja ANDRÉLTA puh. 0500 500774

KUULEMISEN ARVOINEN KUORO

Helen Kaye

Alei Gefen -kuoro laulaa rauhan puolesta
(kuva: Rula Saba).

Eli Gefen ja hänen Alei Gefen -kuoronsa ovat yksi Israelin suurelta yleisöltä piilossa pysyneistä aarteista. Kuoro muodostuu pääasiassa entisen Neuvostoliiton alueelta tulleista maahanmuuttajista, joista monet ovat koulutettuja laulajia. Se perustettiin v. 1990. Pääasiassa sen ohjelmistossa on hartaita juutalaisen ja kristillisen liturgian lauluja, joita esitetään kaikkia uskontokuntia edustavalle yleisölle. Laulu on nautittavan sävelpuhdasta, hienosti fraseerattua, ja se tuo esiin musikaalista lahjakkuutta, josta moni muu kuoro voi olla kateellinen.

Kuoro on vapaaehtoistoimintaa, laulajille ei makseta. Eli Gefenin mukaan "kuoro haluaisi olla todistuksena kaikkien rauhaa rakastavien ihmisten toivosta ja arvoista".

Kuoro lauloi Toledossa Espanjan juutalaisten v. 1492 tahtuneen karkotuksen muistoksi vietetyssä juhlassa. Se esiintyi Wienissä vuoden 1938 surullisen kuuluisan Kristallilyön uhrien muistojuhlissa. Se on laulanut myös Pearlmanin suvun musiikkitapahtumassa, jossa muistettiin islamilaisen jihadin uhriksi v. 2002 joutunutta lehtimiestä **Daniel Pearlia**.

Tammikuun 8. päivänä Alei Gefen esiintyi seremoniassa, joka järjestettiin Etelä-Afrikan sionistijärjestön vapaaehtoisten työn kunnioittamiseksi. Kuoro lauloi Gefenin johdolla upeasti englanniksi, hepreaksi ja venäjäksi.

Yksi lauluista, joka esitetään joka konsertissa, on kanttori **David Groszin** säveltämä *Rauhan asuinsija*. Grosz oli Eli Gefenin isä ja yksi Wienin parhaista kanttoreista. Gefen näki isänsä viimeksi 15-vuotiaana lähtiessään silloiseen Palestiinaan v. 1939. Hänen koko perheensä tuhoutui holokaustissa. Muutama vuosi sitten Gefen sai paketin Wienistä. Siinä oli Groszin laulun alkuperäinen käsikirjoitus hänen omalla käsialallaan kirjoitettuna. Muuan wieniläinen arkistonhoitaja oli löytänyt sen, otti selville Gefenin osoitteen ja lähetti sen hänelle.

Gefenille näin saatu käsikirjoitus todistaa hyvyyden voimasta.

Jos kuoro on ilmoittanut esiintyvänsä jossain lähellä olinpaikkaasi, lähde kuuntelemaan. Teet itsellesi palveluksen.

Jerusalem Post online 9. tammikuuta 2009

Vantaan Suomi-Israel -yhdistys on aloittanut **israelilaisten kansantanssien ryhmän** lokakuussa 2009. Ryhmä jatkaa kevätkaudella 2010 lauantaisin klo 14-17 Viertolassa Jokirannan koulun liikuntasalissa osoitteessa Viertolankuja 1, 01300 Vantaa.

Tanssimme 6.2., 13.2., 20.2., 20.3., 27.3., 10.4., 17.4., 24.4., 8.5., ja 15.5. (15.5. poikkeuksellisesti klo 18-21). Kertamaksu on 3 euroa. Vuoron ensimmäinen tunti (klo 14-15) on alkeisopetusta ja sopii vasta-alkajille. Toivomme nyt mukaan erityisesti uusia vasta-alkajia.

TERVETULOA!

Lisätietoja: Kristiina (0405260646; kristiina.ramo@fimnet.fi) ja Tapani (0405260636; tapani.ramo@helsinki.fi) Rämö.

Israelilaisten tanssien jatkokurssi

1.&2.5.2010 Sotungissa Vantaalla

DUDU

BARZILAY

SUOMESSA!

Dudu Barzilay on yksi tämän hetken valovoimaisimmista israelilaisen tanssin koreografeista ja saapuu nyt ensimmäistä kertaa Suomeen. Hän on tehnyt jo lähes 100 ympäri maailman tunnettua tanssia – esim. Darbeshiya, El Ha'Or, Ma'Oryan, Metzuiot Acheret, Shmu'ot, Shomreni El ja Tishmeru Al Atzmechem.

Tervetuloa tutustumaan Duduun ja viettämään ikimuistoinen vappuviikonloppu Sotungissa uusimpien israelilaisten tanssien ja vanhempien klassikoiden parissa!

Opettaja: Dudu Barzilay (Tel Aviv, Israel)

Paikka: Sotungin koulu, Sotungintie 19, 01200 Vantaa (www.sotunki.fi)

Aika: lauantai 1.5. klo 09:00 sunnuntaihin 2.5. klo 17

Majoitusvaihtoehdot: Sotungin koulu (luokahuonemajoitus) ja hotelli Tikkurila (1-8 hengen huoneissa, 25 minuutin bussimatkan päässä koululta), <http://www.urheilupuisto.com/index.php?id=19>

Osallistumismaksu:

- **145 euroa** ilman koulumajoitusta (sis. opetus, ruokailut, DVD)
- **160 euroa** täysihoito (luokahuonemajoitus, oma makuupussi/lakanat)
- Lisämaksu majoituksesta hotelli Tikkurilassa **20-56 euroa** vuorokaudelta huonetyypistä riippuen. Mikäli majoituit hotelli Tikkurilassa, ole hyvä ja varaa ja maksa majoitus henkilökohtaisesti; puh. (24h) 09-838400, e-mail: hostel@urheilupuisto.com (mainitse varauksen yhteydessä myös alennuskoodi **IFD**)

Alustava ilmoittautuminen sähköpostitse osoitteeseen kristiina.ramo@fimnet.fi

Rekisteröityminen tapahtuu maksamalla osallistumismaksu 145/160 euroa **1.4.2010** mennessä tilille Vantaan Suomi-Israel -yhdistys ry.
Pankki: Sampo Tikkurila (Asematie 12 A 01300 Vantaa)
Tilinumero: 801307-10303601

Järjestäjä: Vantaan Suomi-Israel -yhdistys ry.

Lisätietoja: Kristiina Rämö (kristiina.ramo@fimnet.fi; 0405260646) ja Tapani Rämö (tapani.ramo@helsinki.fi; 0405260636)

Dan Eilat Hotel valittiin kymmenen parhaan lomakohteen joukkoon

Eilat-lahden pohjoisrannalla sijaitseva Dan Eilat –hotelli on valittu yhdeksi Lähi-Idän ja Afrikan kymmenestä parhaasta lomakohteesta Conde Nast Traveler –lehden lukijäänestyksessä. Dan Eilat –hotelli sai seitsemänneksi eniten ääniä, ja se oli ainoa luetteloon päässyt israelilainen hotelli.

Matkailualalla suosittu ja arvostettu aikakauslehti Conde Nast julkaisi listauksensa marraskuun numerossaan. Lukijakysely toteutettiin kymmenissä maissa eri puolilla maailmaa, ja sen kohteena oli noin 700 hotellia.

Vuonna 1995 avattu Dan Eilat –hotelli asetti uudet standardit Israelin lomakohdehotelleille ainutlaatuisten sisätilojen ja sisustuksen, korkealuokkaisen palvelun ja erinomaisen varustelutonsa ansiosta.

Eilat on Israelin johtava lomakohde, jossa on aurinkoa ympäri vuoden, laajat mahdollisuudet harrastaa vesiuheilua tai aktiiviteetteja aavikolla, ainutlaatuiset matkailunähtävyydet ja vilkas yöelämä. Eilat sijaitsee Israelin eteläisimmässä kärjessä, jossa Punainenmeri kohtaa Eilat-lahden vuoret.

Tutustu Tempelivuoren kolikoihin

Vierailijat voivat nyt tutustua Tempelivuorelta läheltä Itä-kumua löytyneisiin kolikoihin, jotka ovat esillä Davidson Centerissä Jerusalemin arkeologisessa puistossa. Vanhimmat rahat ovat yli 2000 vuotta vanhoja, ja ne ovat elävä todiste Jerusalemin pitkästä historiasta ja kaupungin asemasta pyhiinvaelluksen kohteena tuhansien vuosien ajalta. Kolikot löytyivät Israelin muinaismuistoviraston suorittamissa arkeologisissa kaivauksissa.

Lisätietoja: www.archpark.org.il

ISRAELILAISIA KANSANTANSSEJÄ HELSINGISSÄ

Agricolan kirkon liikuntasalissa maanantaisin

klo 17-18 alkeisryhmä, ohjaajana *Pirkko Nyqvist* (0400-885959)

klo 18-20 jatkoryhmä, ohjaajana *Viveca Unnérus* (044-5218221).

Kampin palvelukeskuksessa Salomonkatu 21 tiistaisin klo 11-12.30, ohjaajana *Wim van der Kooij* (044-5210225).

OULUSSA JA LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ

Oulussa ja lähiympäristössä voi tanssia israelilaisia kansantansseja useita kertoja viikossa.

Opettajana *Merja Meir*, merja.meir@koti.luukku.com, p. 044-7698505.

TURUSSA Turun seudun Suomi-Israel Yhdistyksen Rakefet-tanssiryhmä ottaa jatkuvasti mukaan toimintaansa uusia harrastajia. Harjoitukset sunnuntaisin klo 18.30-20.30, os. Brahenkatu 17 B (soita ovikelloa!).
Yhteyshenkilö: *Aulikki Laitinen*, p. 040-7690489, aulikkilaitinen@gmail.com.

HEPREAA

HELSINGISSÄ Kalliolan kansalaisopistossa on useita eri tasoisia heprean kursseja,

ks. www.kalliola.fi/Kalliolankansalaisopisto/Sivut/Kurssit.aspx.

Opettajana *Mila Westerberg*, mila.westerberg@kolumbus.fi. p. 040-7235607.

HELSINGISSÄ kokoontuu **heprean keskustelupiiri** *Ulli Ingraeuksen* kodissa, Arkadiankatu 17 A 7 (p. 09-493550) joka toinen lauantai (parillisina viikkoina) klo 12.30-14. Soita ja varmista kokoontuminen!

OULUN kansalaisopistossa (Kaarretie 14) kokoontuu tiistaisin klo 17.15 muutaman vuoden opiskellut **heprean jatkoryhmä** ja klo 18.45 syksyllä aloittanut **alkeisryhmä**, johon myös uudet alkajat voivat tulla.

Opettajana *Anja Röpelin*, anja.ropelin@luukku.com, p. 050-3767387.

Allekirjoittanut haluaa liittyä

n Suomi-Israel Yhdistykseen.

Äidinkieli:

Nimi:

Synt.aika: Ammatti:

Osoite:

Postinumero: Postitoimipaikka:

Puhelin:

Sähköposti:

Lisätietoja:

Päiväys: Allekirjoitus:

Lähetetään asianomaiselle paikallisyhdistykselle (ks. takakansi).

Julkaisija/palautusosoite:

*Suomi-Israel Yhdistysten Liitto ry
Finland-Israel Föreningarnas Förbund rf
PL 247
00531 Helsinki*

*Puheenjohtaja: Reino Kurki-Suonio,
Varapuheenjohtaja: Juha-Pekka Rissanen.
Liittohallitus: Liisa Elo, Suvi Gräsbeck,
Birgitta Hisinger, Marjatta Järvinen,
Jouni Karppanen, Anna Muukkonen, Olli Palo,
Juhani Starczewski, Hannu Taipale.*

Jäsenmäärä

1) Helsingin Suomi - Israel Yhdistys -

Föreningen Finland - Israel i Helsingfors ry

Puheenjohtaja: Vesa Hirvonen
Sihteeri: Suvi Gräsbeck
Osoite: PL 247, 00531 Helsinki
Puhelin: 050-346 1084 (puh.joht.)
Jäsenmäärä: 270 Jäsenmaksu 15 € (10 €)

2) Haminan seudun Suomi - Israel Yhdistys ry

Puheenjohtaja: Juhani Korjula
Sihteeri: Jarmo Suntio
Osoite: Niemenpääntie 37, 49490 Neuvoton
Puhelin: 050-355 6649 (sihteeri)
Jäsenmäärä: 45 Jäsenmaksu 10 € (7 €)

3) Turun seudun Suomi - Israel Yhdistys -

Åboregionens Finland - Israel Förening ry

Puheenjohtaja: Tapio Holvitie
Sihteeri: Ritva Kaseva
Osoite: Maariankatu 1 B 64, 20100 Turku
Puhelin: 050-372 6100 (puh.joht.)
050-520 1288 (siht.)
Jäsenmäärä: 149 Jäsenmaksu: 10 €

4) Kouvolan seudun Suomi - Israel Yhdistys ry

Puheenjohtaja: Kari Rantilä
Sihteeri: Leea Villstedt
Osoite: Kauppalankatu 26 A 9, 45100 Kouvola
Puhelin: 050-538 6680 (sihteeri)

5) Tampereen Suomi - Israel Yhdistys -

Föreningen Finland - Israel i Tammerfors ry

Puheenjohtaja: Birgitta Hisinger
Sihteeri: Sirkku Salmela
Osoite: PL 654, 33101 Tampere
Puhelin: 040-580 6055 (puh.joht.)
Jäsenmäärä: 77 Jäsenmaksu 15 € (10 €)

6) Vantaan Suomi - Israel -yhdistys ry

Puheenjohtaja: Juha-Pekka Rissanen
Sihteeri: Jouni Karppanen
Osoite: PL 113, 01301 Vantaa
Puhelin: 044-516 6120 (puh.joht.)
Jäsenmäärä: 107 Jäsenmaksu 15 € (10 €)

7) Kuopion seudun Suomi - Israel -yhdistys ry

Puheenjohtaja: Jari Ukkonen
Sihteeri: Heikki Juutinen
Osoite: Samoilijantie 8 B 1, 70200 Kuopio
Puhelin: (017) 282 6208 (sihteeri)

8) Jyväskylän Suomi - Israel yhdistys ry

Puheenjohtaja: Juhani Starczewski
Sihteeri: Riitta Rantamaa
Osoite: Rättälintie 12, 40950 Muurame
Puhelin: 040-757 3537 (puh.joht.)
Jäsenmäärä: 58 Jäsenmaksu 15 €

9) Koillis-Lapin Suomi - Israel Yhdistys ry

Puheenjohtaja: Ulla Pätsi
Sihteeri: sama
Osoite: Eteläkaari 22, 97900 Posio
Puhelin: 040-735 7643 (puh.joht.)

10) Pohjois-Karjalan Suomi-Israel Yhdistys ry

Puheenjohtaja: Anja Hyttinen
Sihteeri: Pirjo Myller
Osoite: Saavanlammentie 17 A, 81230 Mönni
Puhelin: 050-535 8326 (sihteeri)
Jäsenmäärä: 46 Jäsenmaksu 10 € (5 €)